

Het spreekt vanzelf dat ook aan de Joden die in Birkenau aankwamen, al hun bezittingen ontnomen werden. Midden in het kamp kwamen barakken te liggen die vol goederen gestapeld werden – dat kampgedeelte kreeg de naam 'Kanada' (Canada heette een rijk land te zijn). Er werd daar druk gestolen: door de gevangenen van het *Kanada-Kommando* en door talrijke SS'ers. Ook de kampstaf, Höss inbegrepen, eigende zich veel toe. Maar er bleef veel over. Dagelijks verlieten verscheidene goederenwagons het kamp, 'oft bis zu 20', aldus Höss.¹ Veel van die ladingen waren bestemd voor de *Nationalsozialistische Volkswohlfahrt*, andere voor Duitse fabrieken met het oog op de noden van buitenlandse arbeiders. Bankbiljetten, deviezen en goud werden aan de *Reichsbank* te Berlijn afgedragen die voor de administratie een aparte afdeling oprichtte; een deel van dat goud was omgesmolten tot baren: dat was o.m. het goud dat men in de tanden en kiezen van de slachtoffers aangetroffen had. Na de vergassing waren die slachtoffers kaalgeknipt; trouwens, kaalgeknipt werden eveneens allen die in het kamp ingeschreven werden. Het vrouwenhaar werd aangekocht door een viltfabriek bij Neurenberg tegen de prijs van een halve *Rm* per kilo.

Het grootste deel van de werkzaamheden, eerst bij *Krematorium I* en *Bunker I* en *II*, later bij de *Krematoria II, III, IV* en *V*, werd (alweer: op straffe van onmiddellijke liquidatie) verricht door een *Sonderkommando* dat grotendeels uit Joodse gevangenen bestond. Ook dit *Sonderkommando* werd op gezette tijden opgeruimd. Eén *Sonderkommando* is in opstand gekomen: de zeshonderddrie-en-zestig mannen die op 7 oktober '44 dienst deden. Wij komen in dit deel op die *Sonderkommandos* in het ongehoord zwaar bewaakte kamp terug en de opstand van 7 oktober '44 zullen wij in deel 10 beschrijven. Vermeld zij hier nog dat op 2 november '44 bevel uit Berlijn kwam, de vergassing te staken, dat kort nadien met het demonteren van de installaties in de *Bunker en Krematoria* begonnen werd en dat de lege gebouwen kort voor de aankomst van de Russische troepen (januari '45) opgeblazen werden.

★

Volledigheidshalve voegen wij aan het voorafgaande toe dat er, behalve in Chelmno, Belzec, Sobibor, Treblinka, Majdanek en Auschwitz-Birkenau, ook, voorzover bekend, gaskamers, zij het vrij kleine, zijn geweest in de concentratiekampen Mauthausen, Sachsenhausen (beide in dit verband al

¹ R. Höss: *Kommandant in Auschwitz*, p. 163.